

JEZERO MILADA

Nová rekreační oblast nejen pro Ústečany a obyvatele Teplicka – jaké je riziko infekcí přenášených klíšťaty?

Od 30. 5. 2015 je veřejnosti přístupná nová volnočasová a rekreační oblast - **jezero Milada**. Vzhledem k tomu, že možnosti využití jsou mnohostranné, je lokalita od počátku hojně navštěvována a její obliba se zvyšuje.

Pobyt v přírodě přináší ale i zdravotní rizika. Mezi ta závažná patří i riziko infekcí přenášených klíšťaty – především klíšťová encefalitida (KE) a lymeská borelióza (LB). Navíc právě v okresech Ústí nad Labem a Děčín došlo v průběhu 90. let k nárůstu výskytu KE a trend přetrvává – je však ovlivněn aktuální meteorologickou situací. Typickým místem výskytu klíštěte jsou listnaté a smíšené lesy a porosty křovin (zejména jejich okraje) a porosty na okrajích vodních toků. Často se i v parcích, zahradách a na neudržovaných pastvinách. Výrazně méně jich je v jehličnatých lesích, hlavně jsou-li bez podrostu, a v kamenitém prostředí s minimem porostu. Vzhledem ke specifickým nárokům na vlhkost prostředí nejsou klíšťata na otevřených, osluněných suchých místech a také na rašeliništích a v trvale podmáčeném terénu. Zdravotní ústav se proto v rámci projektu zaměřil na mapování rizik spojených s výskytem klíšťat. Projekt byl realizován ve 2. polovině roku 2016.

K posouzení rizika onemocnění klíšťovou encefalitidou na daném území je zapotřebí provést pozemní sběr klíšťat, určit hustotu jejich výskytu a potvrdit laboratorním vyšetřením, kolik z nich je nositeli viru encefalitidy nebo původce LB. Tato metoda významně přispívá k mapování rizikových oblastí, tzv. ohnisek výskytu. Od začátku srpna do konce září probíhal sběr klíšťat v bezprostředním okolí - na svazích jezera Milada. Cílem bylo shromáždit reprezentativní vzorek klíšťat a jejich vyšetřením ve specializované laboratoři zjistit, zda jsou infikována virem klíšťové encefalitidy nebo původcem LB.

Pro úspěšný sběr je nutná určitá aktivita klíšťat, která se pohybuje od 1 (nejnižší) do 10 (nejvyšší) a je závislá na aktuálním počasí

(vlhkost, teplota). Termín „aktivita klíštěte“ lze zjednodušeně popsat jako podíl klíšťat, která jsou připravena k napadení hostitele, na celkové populaci klíšťat v dané lokalitě. To znamená, že čím větší je počet takto „aktivních“ klíšťat, tím vyšší je i prezentovaný stupeň rizika (studie SZÚ, Internat. Journal of Med. Microbiol., 296, S1, 41–47, 2006).

Výsledky: Aktivita klíšťat byla spíše nízká a pohybovala se ve škále 1–5, tomu odpovídala i frekvence záchytu různých vývojových stádií (larva, nymfa, dospělec – samec, samice) - byla velmi nízká: 1x nymfa, 2x samice, 1x samec.

Laboratorní vyšetření:

- 1) klíšťová encefalitida – negativní (původce KE nebyl prokázán)
 - 2) lymeská borelióza – pozitivní (původce LB byl potvrzen)
- Běžná infekciozita klíšťat na virus KE se pohybuje v rozmezí 0,5–5%, u LB je infikováno přibližně každé čtvrté klíště.

Závěr: Jezero Milada se z pilotního šetření výskytu klíšťat (období srpen, září 2016) jeví jako bezpečná lokalita. Nízký výskyt klíšťat mohl být ale ovlivněn krátkodobými klimatickými poměry – relativně suchý srpen a chladná druhá polovina září. Početnější vzorek klíšťat by určitě poskytl přesvědčivější výsledky. Druhým faktorem, který se na nízkém výskytu může podílet, je faktor ekologický – jedná se o oblast změněnou rekultivací v nedávné době a klíště nemusí být stálou součástí biotopu.

Vzhledem k nízkému počtu vyšetřených klíšťat není možné výsledky považovat za reprezentativní. Proto Zdravotní ústav plánuje v této činnosti pokračovat i v roce 2017 a to již od jarních měsíců.